INGLIZ TILINI O‘QITISHNING SAMARALI USULLARI

Suyarova Zamira Sheraliyevna
Samarqand davlat arxitektura va qurilish universiteti Ingliz tili fani o`qituvchisi
Tel. +998915561583

Annotatsiya: Ingliz tili butun dunyoda muhim til bo‘lib, uni o‘qitishda zamonaviy va samarali metodlardan foydalanish talab etiladi. O‘qituvchilar sifatli ta’lim berish uchun turli usullarni qo‘llashi, shuningdek, o‘quvchilarning qiziqishlarini uyg‘otishi kerak. Ushbu maqolada ingliz tilini o‘qitishning eng yaxshi usullari haqida so‘z yuritamiz.

Kalit so`zlar: Til, kompyuter, player, CD disklar, so’zlovchining talaffuzi, grammatik qoidalar, so’z boyligi va uning ma’nolari, zamonaviy texnologiyalar, gazetalar, podcastlar, filmlar.

Аннотация: Английский язык является важным языком во всем мире, и его преподавание требует использования современных и эффективных методов. Преподаватели должны использовать разнообразные методы, чтобы обеспечить качественное образование, а также вызвать интерес у учащихся. В этой статье мы поговорим о лучших методах преподавания английского языка.

Ключевые слова: Язык, компьютер, проигрыватель, компакт-диски, произношение говорящего, грамматические правила, словарный запас и его значения, современные технологии, газеты, подкасты, фильмы.

Abstract: English is an important language all over the world, and modern and effective methods are required to teach it. Teachers should use various methods to provide quality education, as well as to arouse the interest of students. In this article, we will talk about the best methods of teaching English.

Keywords: Language, computer, player, CDs, speaker's pronunciation, grammatical rules, vocabulary and its meanings, modern technologies, newspapers, podcasts, films.

Kirish

Til – doimiy rivojlanishda bo‘lgan vositadir. Shunday ekan ma’lum tilni muvaffaqiyatli o‘zlashtirish va o‘rganish uchun dastavval uning tarixini bilish lozim. Bir necha asrlik tarixga ega bo‘lgan ingliz tili ham uzoq yillik tadrijiy rivojlanish bosqichida o‘zining so‘z boyligini rivojlantirib borganligi ham ayni haqiqatdir.

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so’ng, chet tillarini o’rgatishga qiziqish oshdi va yoshlar uchun ko’plab imkoniyatlar yaratib berildi. Birinchi prezidentimiz Islom Karimov aytganlaridek, “Hozirgi paytda xorijiy tillarni

ISSN 3030-3907

o’rgatishga yurtimizda katta ahamiyat berilmoqda. Bu ham albatta, bejiz emas. Bugun jahon hamjamiyati o’ziga munosib o’rin egallashga intilayotgan mamlakatlarimiz uchun, chet ellik sheriklarimiz bilan hamjihatlikda, hamkorlikda o’z buyuk kelajagini qurayotgan xalqimiz uchun xorijiy tillarni mukammal bilishning ahamiyatini baholashning hojati yo’qdir”. Ushbu fikrlarning mantiqiy davomi sifatida 2012 yil 10 dekabrda qabul qilingan “Chet tillarini” o’rgatish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to’g’risida”gi Prezident Qarori chet tillarini o’rganish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Yurtimizda chet tilining o’qitilishi, chet tili o’qituvchilarining bilim va ko’nikmalarini baholashning umumevropa ramkalari tavsiyanomalari (CEFR) ga mos ravishda yangi usul va talablari ishlab chiqildi. Unga ko’ra umumta’lim maktablari va kasb-hunar kollejlari o’quvchilari uchun darsliklar yaratildi. Ushbu talablarga mos ravishda o’quv xonalari stendlar va yangi axborot kommunikativ texnikalar bilan jihozlandi. Chet tili o’rganishga bo’lgan talab ham kundan kunga oshib bormoqda. Chet tili fani to’rt aspectga (o’qish, yoish, tinglab tushunish va gapirish) bo’linib, ularning har biri bo’yicha alohida tushuncha va ko’nikmalar berilmoqda.

Ta’lim texnologiyalari, bu ta’lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanishdir. Shuningdek, ta’lim jarayoniga zamonaviy innavatsion texnologiyalarini olib kirish orqali ta’lim sifati va samaradorligini oshirishni nazarda tutadi. Xususan, chet tilini o’rganishda bunday axborot-kommunikatsion texnoogiyalardan foydalanishning bir qancha afzalliklari mavjuddir. Til o’rganish va o’qitishda zamonaviy taxnologiyaning roli beqiyosdir. Texnologik vositalardan foydalanish chet tili o’rganishning har bir aspect (o’qish, yoish, tinglab tushunish va gapirish)ida qo’l keladi.

Masalan, tinglab tushunish uchun, albatta kompyuter, player, CD disklarsiz bu jarayonni amalga oshirish mumkin emas. Tinglab tushunish til o’rganishning eng muhim qismlaridan biridir. Bunda o’quvchi bir paytning o’zida so’zlovchining talaffuzi, grammatik qoidalarga rioya qilganligi, so’z boyligi va uning ma’nolariga e’tibor berishi talab qilinadi. Ta’lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda o’quvchilar ham axborot — kommunikatsion texnologiyalarni yaxshi bilish va ulardan foydalana olishi muhim omil hisoblanadi. Chet tilini zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o’rgatish va o’rganish eng samador usullardan biridir. Quyida bu usullarni ko`rib chiqamiz:

1. Kommunikativ Usul (Communicative Approach)

Prinsip: Tilni real hayotda ishlatishga qaratilgan.

Qo‘llash:

Suhbatlar, munozaralar va rolli o‘yinlar orqali o‘quvchilarni nutqqa undash.

ISSN 3030-3907

Asliy materiallardan (gazetalar, podcastlar, filmlar) foydalanish.
Avval ravonlikka, keyin aniqlikka e'tibor berish.

2. Topshiriq Asosidagi O'qitish (Task-Based Learning)

Prinsip: Tilni vazifalarni bajarish orqali o'rganish.

Qo'llash:

- Amaliy topshiriqlar berish (masalan, sayohat rejasini tuzish, intervyu olish).
- Guruh ishlarini tashkil etish, shu bilan birga tilni amaliy qo'llashni rag'batlantirish.
- Xatolarni faqat topshiriq tugagandan so'ng tuzatish.

3. To'g'ridan-to'g'ri Usul (Direct Method)

Prinsip: O'quvchilarni ingliz tiliga cho'mdirish, tarjima qilmasdan.

Qo'llash:

- So'zlarni rasmlar, harakatlar va kontekst orqali tushuntirish.
- Darsda faqat ingliz tilida gaplashish.
- Avval tinglash va gapirish, keyin o'qish va yozish ko'nikmalarini o'rgatish.

4. Grammatika-Tarjima Usuli (Grammar-Translation Method)

Prinsip: Grammatika qoidalari va tarjimaga asoslangan.

Qo'llash:

- Murakkab grammatik qoidalarni tushuntirishda foydali.
- Akademik yozuv va rasmiy tilni o'rgatishda yordam beradi.
- Faqat bu usulga tayanmaslik, balki interaktiv metodlar bilan aralashtirib ishlash kerak.

5. Jismoniy Harakatlar bilan O'qitish (Total Physical Response - TPR)

Prinsip: Tilni harakatlar bilan bog'lash.

Qo'llash:

- Boshlang'ich darajadagilar va yosh o'quvchilar uchun juda samarali (masalan, "Tur", "Buruningga teg").
- Harakatlar orqali so'zlar yaxshi esda qoladi.
- O'rganishni qiziqarli va stressiz qiladi.

6. Leksik Yondashuv (Lexical Approach)

Prinsip: So'zlarni yakka holda emas, balki taybir iboralar shaklida o'rgatish.

Qo'llash:

- Keng qo'llanadigan iboralarni o'rgatish (masalan, "Nima gap?" o'rniga "Qalaysiz?").
- Flash-kartalar va takrorlash mashqlaridan foydalanish.
- So'zlarni kontekstda o'rganishni rag'batlantirish.

7. Texnologiyalardan Foydalanish

ISSN 3030-3907

Prinsip: Raqamli vositalar yordamida til o‘rganishni qiziqarli qilish.
Qo‘llash:

- Mobil ilovalardan (Duolingo, Memrise) foydalanish.
- Interaktiv doskalar va onlayn testlarni joriy etish.
- Inglizcha videolar va seriallarni subtitrlar bilan ko‘rsatish.

O‘qituvchilar uchun foydali maslahatlar

✓ Darslarni shaxsiylashtiring – o‘quvchilarning qiziqishlarini hisobga oling.

✓ Ijobiy fikr-mulohaza bering – xatolarni tuzatishda hushmuomala bo‘ling.

✓ Mustaqil o‘rganishni rag‘batlantiring – kitoblar, podcastlar va til almashish dasturlarini tavsiya eting.

✓ Darslarni qiziqarli qiling – o‘yinlar, qo‘shiqlar va hikoyalardan foydalaning.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Ingliz tili darslarida innovatsion usullarni qo’llash natijasida o’quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi, nutqi ravonlashadi, tez va to’g’ri javob berish malakasi shakllanadi.Bunday usullar o’quvchida bilimga ishtiyoq uyg’otadi. O’quvchi darslarga puxta hozirlik ko’rishga intiladi. Bu esa o’quvchilarni ta’lim jarayonining faol sub’yektlariga aylantiradi.

Ingliz tilini samarali o‘qitish uchun turli metodlarni uyg‘unlashtirish kerak. Kommunikativ, topshiriq asosidagi va interaktiv usullardan foydalanib, o‘quvchilarni faol nutqda qatnashishga undash orqali yaxshi natijalarga erishish mumkin. Asosiy maqsad – ingliz tilini ishlatishga ishonchi yuqori bo‘lgan, ravon so‘zlashuvchilarni tayyorlash.

Adabiyotlar

1. Bekmuratova U. B. “Ingliz tilini o’qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish” mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil
2. Отабоева, M. P. Chet tilini o’qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / M. P. Отабоева. — Текст: непосредственный, электронный // Молодой ученый. — 2017. — № 4.2 (138.2). — C. 36–37. — URL: https://moluch.ru/archive/138/39058/ (дата обращения: 27.04.2020)
3. N. Q. Xatamova, M.N.mirzayeva. “INGLIZ TILI DARSLARIDA QO’LLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR” (uslubiy qo’llanma), Navoiy, 2006, 40 bet.
4. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. “CHET TILINI O’QITISHDA YORDAMCHI VOSITALARDAN FOYDALANISH”. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005

ISSN 3030-3907

5. O’.Hoshimov, I. Yoqubov. “INGLIZ TILI O’QITISH METODIKASI” (o’quv qo’llanma) Toshkent: “Sharq” nashriyoti, 2003

6. Муминова, Ф. М. Ingliz tilini o’qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish / Ф. М. Муминова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2020. — № 18 (308). — С. 590-592. — URL: https://moluch.ru/archive/308/69404/ (дата обращения: 26.04.2025).

ISSN 3030-3907